

105 . Jac | Comuna: Creaca | Județ: Sălaj | Punct: Pomet | Anul: 2002

Anul: 2002

Cod RAN: 140734.02

Perioade: Antichitate

Epoci: Epoca romană timpurie

Tipuri sit: structură de cult/religioasă

Categorii sit: Apărare (construcții defensive)

Autori: István Bajusz

Instituții: Universitatea "Babeș - Bolyai", Cluj-Napoca

Rezumat

Săpăturile din anul 2002 de la amfiteatru au continuat cercetările din anii precedenți, care au avut ca scop verificarea zonei din jurul amfiteatrului. A fost extinsă o secțiune cu 25 m, în cadrul căreia au fost descoperite o fântână și o locuință. Materialul arheologic, datorită zonei foarte deranjate, este extrem de sărac și nu prezintă piese care ar putea fi folosite ca elemente de datare.

Raport

Săpăturile din anul 2002 de la amfiteatru sunt de fapt continuarea cercetărilor din anii precedenți, care au avut ca scop verificarea zonei din jurul amfiteatrului. În anul 1999 s-a verificat terasa situată la sud-est, unde, la 50 m de amfiteatru am identificat o clădire de proporții considerabile (vezi CCA, campania 2000, p. 64.), în anul 2000 am început cercetarea zonei aflată la nord-est de clădirea amfiteatrului. Atunci s-a trasat o secțiune de la exteriorul clădirii spre nord-est, spre castru. Secțiunea notată S 5 a pornit din zona de intrare în loja nord-estică și are direcția axei scurte a amfiteatrului, se poate considera că este o prelungire a ei. Lățimea secțiunii a fost de 2 m. Lungimea pe care s-a efectuat săpătura a fost de 40 m, tăind panta ce duce dinspre amfiteatru spre prima terasă de sub castru, spre zona considerată de M. Macrea că ar fi locul băii. Metrul 0 al secțiunii se află chiar la exteriorul amfiteatrului. Diferența de nivel între acest punct și terasa superioară, adică metrul 40, este de 8 metri. Singurul obiectiv identificat pe această zonă se află între m. 15-18,5. Este vorba de urma unei construcții de lemn, foarte slab păstrată. Nu am reușit să stabilim exact toate componentele ei și nu putem preciza destinația. O altă anomalie a fost depistată între m. 39-40, unde s-a putut delimita o mică zonă deranjată încă în antichitate.

În anul 2002 secțiunea S 5 fost extinsă în continuare spre nord-est cu încă 25 m, având astfel lungimea totală de 65 m. Prelungirea a tăiat astfel terasa dintre castru și amfiteatru, zona numită "baie". Imediat la începutul terasei, acolo unde în anul 2000 am constatat o anomalie, acum s-a conturat o fântână. Ea se află între m. 39-42, a fost surprinsă doar circa o treime din suprafața ei. Datorită pericolului de prăbușire n-am reușit s-o urmărim în toată adâncimea ei, am golit-o doar până la o adâncime de -2,50 m. Pe această porțiune nu s-a găsit nici un element care ne-ar putea indica modul de îmblănire a fântânii. Ceea ce este neobișnuit, e diametrul mare, care ajunge probabil până la 3,50 m. La 4 m de fântână am identificat urmele unei construcții. Din păcate zona a fost mult deteriorată în trecutul nu prea îndepărtat: toate zidurile au fost scoase, rămânând doar amprenteles lor, iar această intervenție modernă a distrus mult și din interiorul clădirii, a afectat și nivelele arheologice.

Clădirea identificată pe terasă are o lungime de 12,50 m, la care se mai adaugă un portic de 1,60 m. Secțiunea a traversat 4 încăperi. Zidurile au fost construite în tehnica opus incertum. Cele exterioare au lățimea de 0,75 m, cele interioare de 0,60, iar unul 0,50 m. Zidul porticului este doar de 0,50 m. Deși interiorul clădirii a fost mult deranjat de cei care au scos piatra zidurilor, putem constata că există două faze de construcție. Prima fază a clădirii a fost o construcție de lemn, a cărei urme slabe s-au putut surprinde în

săpătură: două amprente de pereți de lemn și mai multe urme de stâlpi. Acestei construcții îi aparține un nivel de călcare, aflat la adâncimea de -0,75 m, format din lut de culoare roșiatică, bine tasat. Clădirea de piatră nu urmărește conturul construcției de lemn. Este posibil ca de fapt să nu avem de a face cu două faze, ci două construcții care n-au avut nici o legătură una cu alta. O dată cu ridicarea clădirii de piatră, s-a ridicat și nivelul de călcare din interior cu 0,50 m prin depunerea și bătucirea unor straturi de lut gălbui. Astfel de fapt nivelul din interior a ajuns la nivelul din exteriorul clădirii. Dintre zidurile interioare, secțiunea a identificat trei ziduri, care împart spațiul cercetat în patru încăperi. În cazul a trei încăperi s-a surprins câte un colț al lor, iar o încăpere a fost secționată pe toată lungimea (sau lățimea) ei. Unghiurile de întâlnire a zidurilor sunt mai mici sau mai mari de 90 grade. Ele sunt întrețesute, cu excepția zidului despărțitor dintre încăperile 1 și 2 (numerotarea lor s-a făcut dinspre nord-est, dinspre castru), care se lipește de zidul exterior, iar de următorul zid interior se apropie numai, terminându-se la 0,25 m de acesta. Între încăperile 3 și 4 s-a reușit, în ciuda zidului scos, stabilirea locului unei uși, datorită unui fragment din piatra de prag, care alunecase de pe zid, astfel n-a fost scoasă. Datorită distrugerilor recente este aproape imposibil de stabilit destinația încăperilor, sau alte detalii. Totuși în prima încăpere am identificat urma unei vetre de foc. În cazul încăperii 3, fragmentele de cociopesto indică existența unei pardoseli din acest material. În săpătură s-au găsit și elemente care sugerează prezența unui sistem de încălzire: fragmente de tegulae mammatae și de picior de hypocaustum. De asemenea am găsit și o tegulă dreptunghiulară de paviment. Cantitatea relativ mare de țigle și olane dovedesc că această clădire avea acoperișul din acest material. Fragmentele de tencuială pictată ne indică că pereții sau anumite încăperi erau ornamentate prin pictură murală, poate doar cu motive simple, geometrice. Pe exterior, la fațada dinspre castru, clădirea avea un portic lat de 1,60 m, delimitat de un zid de 0,50 m lățime. În fața ei însă n-am identificat urmele unui pavaj sau drum.

Lățimea clădirii era de 12,50 m, însă deocamdată nu cunoaștem lungimea ei. Zona laterală secțiunii indică prezența altor ziduri, iar spre nord-vest probabil și a altei (altor) clădiri, însă denivelările dovedesc o zonă mult deranjată, de unde s-a scos multă piatră. Clădirea identificată pe această terasă, chiar din puținele urme rămase, se pare că a fost o construcție mai luxoasă, cu sistem de încălzire, podea din tegule speciale, pereți pictați. Deocamdată nu dispunem de elemente de datare privind realizarea construcției. Ceea ce însă putem afirma este că nimic, în acest caz, nu indică faptul că am avea de a face cu o baie publică, după cum presupunea M. Macrea după sondajele din anul 1959 (vezi Materiale 7, 1961, p. 379—380).

Materialul arheologic, datorită zonei foarte deranjate, este extrem de sărac și nu prezintă piese care ar putea fi folosite ca elemente de datare. Materialul se află la MJIA Zalău.

Obiectivele cercetărilor viitoare: pe lângă continuarea dezvelirii amfiteatrului, dorim să extindem sondajele din jurul lui, pentru a cunoaște mediul în care este amplasat amfiteatrul, construcțiile cu care se învecinează.

Propuneri de conservare: zona cercetată din jurul amfiteatrului, fiind doar sondată, încă n-a adus elemente care ar necesita intervenții de conservare sau ar putea fi puse în valoare. Deocamdată secțiunile de sondaj au fost astupate pentru a proteja obiectivele arheologice. Cu timpul însă va fi nevoie de conservări, pentru ca amfiteatrul să fie legat de realitatea înconjurătoare. Important este însă ca o dată cu continuarea dezvelirii amfiteatrului, aici să se facă lucrări de conservare, el fiind unul din obiectivele de atracție din cadrul complexului arheologic. Valorificarea adevărată a amfiteatrului s-ar putea face prin reconstituirea unei părți a clădirii.

Informații suplimentare online

[Raportul 1997 din cronica.cimec.ro](#)

[Localizare pe hartă, folosind Mapserver Cimec.ro](#)
